

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno, četrtletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 5.—. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 16. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Pri nas in drugje.

Klerikalne stranke na celem svetu imajo skupno lastnost, da hočejo biti absolutne gospodarice. Da dosežejo ta svoj namen, se ne boje nobenega sredstva. In uboga dežela, kjer pride klerikalna sfranka do absolutne vlade. Zgodilo se je to na Kranjskem, kjer je klerikalna deželna vlada tako slabo in zapravljivo gospodarila z ljudskim denarjem, da je moral deželni glavar dr. Šušteršič zbežati iz dežele, finančni minister dr. Lampe se je nekako tajinstveno preselil na oni svet — edinole iz strahu pred kazenskim in ljudskim sodiščem. Ravnotako gospodarstvo je bilo na Dunaju in pa na Nižjeavstrijskem, kjer so imeli krščanski socialci prvo besedo.

Vojna je bistveno izpremenila mišljenje in naziranje naroda. Povsod so prišli napredni in demokratični elementi do vlade. In zdaj se je pokazal pravi značaj klerikalne stranke, ki je po svojem bistvu mednarodna.

Veliki mogul.

Angleški spisala A. K. Green.

(Dalje).

(50)

V hiši mojega strica v istem nadstropju, v katerem je sprejemnica, je prijazna, stranska sobica. Tam sem sprejela detektiva. Malokdaj sem se bolj bala kakega srečanja; malokdaj sem naletela na večjo prijaznost in spoštovanje. Bil je tako ljubeznjiv, da sem se že bala, da mi ima povedati le razočaranja, toda že pri prvih njegovih besedah sem dobila zopet svojo sigurnost.

Ta dan je izgledal za deset let mlajši nego pri najinem prvem sestanku in zdel se je, da je popolnoma zopet okreval od revmatizma. Svojo palico je komaj še vporabljal, ko je vstopil z globokim poklonom v sobo.

»Dognal sem«, je pričel takoj Gryce, »par dejstev, iz katerih sem spoznal, da ni popolnoma odveč preiskava v smeri, ki sva jo dogovorila. Govoril sem o tem z nadzornikom Dalzellom. Toda on ni nikakor očaran o najinem načrtu. Izjavil je celo, da bi prej resigniral na svoje mesto, nego da bi preiskoval zadevo proti onemu gospodu. Uspeh, meni on, bi na obeh straneh Oceana vzbudil tako velikansko senzacijo, kakoršne še ni doživel, odkar je detektiv. Pomota bi pa uničila ugled vse policije ter — ne po krivici — vzbudila ogorčenje vsega angleškega naroda.«

Klerikalni stranki gre za to, da vlada. In če ne more dobiti absolutne vlade v roke, zadovolji se tudi z delno, ker zna tudi to vedno izrabiti v svoje strankarske namene. Če se ji pa sploh ne posreči priti v vlado, tedaj ruje proti vladi, njenim naredbam, z eno besedo proti državi. To vidimo pri nas, v Jugoslaviji. Ne samo, da dela klerikalni Jugoslovanski klub najhujšo opozicijo ter onemogočuje parlamentarno delo, marveč stranka je pričela po celem Sloveniji najbolj divjo gonjo proti Demokratični zajednici in proti socialnodemokratični stranki. Klerikalno časopisje piše gnusno in hujskajoče, na shodih se ljudstvo podi v osebni boj ter se jugoslovanski demokratični stranki in pa vladi približujejo ne mogoče stvari. In če bi klerikalci bili danes prepričani, da bi dobili v eventualno drugi državi, morda pod habsbürškim žezlom, neomejeno vlado, ne premišljevali bi se dolgo časa . . .

Ravnotak boj bije na Češkoslovaškem ona peščica klerikalcev, ki je še ostala

To odkritje mi je zopet odvzelo ono upanje, ki ga je vzbudil v meni mladostni nastop starega gospoda.

Zopet se je nasmehnil na najljubeznjivejši način, ko je opazil razočaranje na mojem obrazu, ter rekel:

»Nadzornik ima v svoji oficialni službi popolnoma prav, da je tako previden. Tudi jaz sem mnenja, da moramo biti popolnoma sigurni svoje stvari, predno napravimo le najmanjši pregib.«

»Torej naj opustiva svoj načrt?« sem vprašala.

»Le potrpljenje, moja draga gospodična«, je odgovoril. »Gospod Dalzell na svojem mestu seveda ne more prevzeti te odgovornosti. Toda on dela tudi v drugi smeri. Jaz pa, posebno vsled ugodnega vtiska, ki ga je napravil gospod Durand včeraj pri pogovoru na me, sem pripravljen, priti na dogovorjeni način na jasno. In potem ne vem nobene druge poti, nego one, ki vam je že znana.«

Globoko sem vzdihnila. Torej naj se vodi preiskava vendarle na način, ki sem ga po svojih čustvih smatrala za pravega. Za to sem se imela zahvaliti le gospodu Grycu. Ko sem to uvidela, se mi je srce razširilo, toda v grlu me je še vedno nekaj dušilo. Ker nisem mogla izpregovoriti niti besede, sem iztegnila roke. Prijazno me je prijel za nje in zdel se je popolnoma zadovoljen.

»Vi majhna, trepetajoča, solzna juna-

tam. Napadajo sedanjo vlado, ki gospodari tako vzorno, da ima zadnji proračun 180 milijonov kron prebitka. In razni duhovniki so v zvezi z aristokrati hoteli napraviti puč ter pomagati Habsburžanom zopet na prestol. Ta klerikalna gonja na Češkoslovaškem je tako gnusna, da namerava eden najboljših čeških bojnikov in politikov, bivši železniški minister pater Zahradnik v najkrajšem času izstopiti iz katoliške cerkve, ker se je sramuje. Tako poroča dunajska »Zentralkorrespondenz«. In vse to delajo iz edinega vzroka, ker ne morejo v vladi priti do najmanjše besede.

V Avstriji pa sede klerikalci v tesnem objetu s socialnimi demokrati in vladajo. Ker imajo precej odločilnih portfeljev in drugih odločilnih mest, so precej zadovoljni. V vladi ne delajo nobenih sitnosti in so celo zadovoljni, da je na Nižjeavstrijskem oficijelno dovoljena ločitev katoliškega zakona. Dispenzo za to daje nižjeavstrijski deželni odbor, v katerem sede tudi kr-

kinja«, je rekel smehljaje. »Ali boste imeli pogum, rešiti svojo nalogo? Če ne . . .«

»O, imam dovolj poguma«, sem odgovorila. »Vaša prijaznost in iznenadenje sta me preobvladala. Izvedla bom najin načrt, če mislite, da bosta mogla ostati tajna moja oseba in moj interes za gospoda Duranda pred ljudmi, h katerim pojdem.«

»To bo že mogoče, če boste natančno sledili mojim navodilom. Vi ste rekli, da ste znani z zdravnikom, in da vas hoče ta priporočiti za slučaj, če stopi gospodična Pierson iz svoje službe.«

»Da, z veseljem mi bo pomagal v tej zadevi. Bil je sošolec mojega očeta.«

»Kako mu hočete dopovedati svojo željo, da želite pod napačnim imenom stopiti v službo?«

»Zelo enostavno. Povedala sem mu že, da mi je bilo zelo neprijetno, ko je bilo pri zadnjih razpravah moje ime splošno objavljeno, da potrebuje moj prvi praktični slučaj moj polni mir in polno samozavest in da bi rada, če nima nič proti temu, vstopila v službo pod imenom svoje matere. Nič ni imel proti temu. In mislim ga še prepričati, da bom kot gospodična Ayers svoje delo mnogo mirnejše in boljše vršila nego kot povsod znana gospodična Van Arsdale.«

»Vi ste velika umetnica v pregovarjanju. Lahko tudi srečate v hotelu ljudi, ki vas poznajo?«

(Dalje prih.)

ščanski socialisti. Pravtako zadovoljni so v Nemčiji, kjer ima klerikalni centrum precejšnje besedo, vsaj je državni finančni minister klerikalec Erzberger. Da odločilna socialnodemokratska vlada niti v Nemčiji niti v Avstriji ne nastavlja učiteljev na povelje župnikov, je jasno. In vendar sede v vladi, ker klerikalni voditelji v Nemčiji in v Avstriji dobro vedo, da je boljše za njih in pa za stranko, če lepo tiho sede na svojem vladnem stolčku ter gledajo, kako vladajo socialni demokrati. Je pa še drug vzrok, da se klerikalni voditelji ne upajo odkrito nastopiti proti državi. Nemški narod leži danes poražen na tleh. Zbira pa vse moči, da se zopet dvigne na noge, da se gospodarsko opomore in ojači. In pri tem smotrenem delu se ne da od nikogar motiti, tudi od klerikalnih voditeljev ne.

Pri nas je pa drugače. Naši klerikalci nočejo, da bi narod postal močan, svoboden, da bi država postala res država, njihov prvi in zadnji smoter je: strankarski interes in nič drugega.

Na zboru odposlancev

spodnještajerskih okrajnih in občinskih zastopov v Celju dne 11. in 12. septembra 1919 so se sklenile soglasno sledeče resolucije:

1. Likvidacija avtonomnega premoženja in posojila.

Naj se nemudoma izvede likvidacija vsega deželnega premoženja kakor tudi onega, ki je bilo od dežele upravljeno, dalje vseh javnih naprav in zavodov ter društev ustanovljenih, vzdrževanih ali vsaj podpiranih iz javnih sredstev in namenjenih poprej za vso deželo Štajersko.

Glede načina likvidacije povdarjajo odposlanci, da nepremično deželno premoženje, ki leži na našem ozemlju, ni v nobenem razmerju z mnogo večjim iz skupnih bremen nakupljenim premoženjem v nemškem delu. Ker so se od dežele najeta posojila v ogromni večini porabila za investicije v nemški Štajerski, moramo odkloniti stališče, da bi ta posojila plačali tudi mi.

Vojna posojila je deželni odbor štajerski najel neustavnim potom, prav tako je vsa naprava komunalnega kreditnega zavoda neustavno ustanovljena. Za to teh posojil dežel kakor tudi fiktivnih transakcij komunalnega kreditnega zavoda glede javnih korporacij ne smatramo za nas obveznim in naj jih uredijo ali deželni svet v Gradcu ali tisti, ki so jih zakrivali.

2. Sanacija okrajnih zastopov in občin ter hranilnic.

Deželna in državna vlada se prosita, da posvetita sanaciji okrajnih in občinskih hranilnic in okrajnih zastopov in občin, ki so pod avstrijskim pritiskom z vojnimi posojili daleč čez svoje finančne moči obremenjene, vso svojo pozornost. Iz razlogov socialne pravičnosti naj se, v kolikor se škode ne da iztirjati od onih, ki so protizakonito ali protipravilno postopali z

njim zaupanim premoženjem, varuje zlasti tudi mladoletnike, dobrotelne ustanove in male številce izgube pri vojnem posojilu.

3. Sanacija financ avtonomnih korporacij.

Avtonomno deželno premoženje, ki se nahaja v spodnještajerskem okrožju, četudi je prešlo v državno oziroma deželno upravo, naj se v naravi ali po vrednostnem ekvivalentu rezervira temu okrožju v svrhu sanacije financ avtonomnih korporacij tega okrožja.

4. Avtonomna mesta.

Vlada se opozarja na obupno finančno stanje takozvanih avtonomnih mest na Spodnjem Štajerskem. Da se jih razbremeni in jim da boljša možnost razvoja, naj se jim odvzame prenešeni delokrog in čimprej pouči spojitve s predmestji enakega gospodarskega značaja.

Nadalje so se sprejeli sledeči predlogi zastopnikov okrajnega zastopa, občin in hranilnic gornjeradgonskega okraja:

1. Vojna posojila se naj mladoletnikom, ubogim in posojilnicam deloma vrnejo.

2. Likvidacija skupnega deželnega premoženja se naj v smislu mirovnih pogojev izvede previdno, da ne bomo vsaj popolnoma vsega zgubili.

Deželna zdravilišča Rogaška Slatina in Dobrna naj ostaneta tudi v naprej last spodnještajerskega okrožja dežele Slovenije.

Isti zastopniki so stavili še sledeče predloge:

Naj se takoj uvede pravilna in poštna oddaja premoženja pri kmetu samo od odvišnjega denarja.

Vse tiste, kateri so pri zadrugah, okrajnih zastopih in občinah s svojim nemškutarstvom povzročili velika vojna posojila, se naj sekvestrira.

Upravna in zlaganje občin, ureditev okrajnih zastopov se naj izvede po volitvah v državni in deželni zbor, da se na tej podlagi uredijo najprej okrožja in še le potem občine in če treba tudi zastopi.

Ti predlogi so se odstopili likvidacijskemu odboru v uvaževanje.

Sprejel se je tudi predlog predsednika likvidacijske komisije, da se izvoli sosvet 7 članov, ki ima 1. sodelovati pri likvidaciji deželnega premoženja in bivših za vso Štajersko namenjenih naprav, 2. dajati nasvete glede javnega premoženja na Spodnjem Štajerskem in glede uredbe prehodne uprave na tem ozemlju. Sosvet se pridene predsedniku likvidacijske komisije dr. Kukovcu, ki mu predseduje. Ob enem so se izvolili v ta sosvet gg. Brenčič, Drogenik, dr. Leskovar, Petovar, Roškar, dr. Verstovšek. Eno mesto ostane prosto za člana, ki se imenuje iz socialno demokratične stranke.

Političen pregled.

Pogajanja v Beogradu. V Beogradu se še vedno samo posvetujejo in pogajajo. Radikalci so trdovratno na svojem prejšnjem stališču, da se ne pogajajo, dokler ne čujejo, kaj mislijo Pašić, dr. Trumbić in dr. Smodlaka o zunanjem položaju. Na isto stališče se je postavil Narodni klub. Dr. Korošec je za koncentracijski kabinet, zahteva pa, da pride najprej do medsebojnega sporazuma demokratske zajednice in radikalcev. Dr. Pavlovič bo najbrže počakal prihoda pariških delegatov. »Pravda« pa ve poročati, da dr. Pavlovič s svojimi pogajanjmi ni uspel in da pričakuje, da bo eventualno poverjen Pašiću,

ko se vrne iz Pariza, mandat za sestavo nove vlade.

Občinske volitve. Iz Beograda poročajo: Predno se bodo vršile volitve poslancev za konstituanto, se bodo vršile občinske volitve po vsem kraljestvu. Pripravljajo se že volilne listine po občinah.

Prehitro veselje. Včerajšnji »Arbeiterwille« piše pod naslovom »Kapitulacija antante pred svetovnim proletariatom« med drugim: »Najvišji svet v Parizu je prišel do važnega zaključka: Sklenili so, pridružiti se angleškemu stališču glede Rusije, da se odkličejo vse čete in da ruski narod sam odločuje o usodi Rusije. Angleško časopisje naglašja, da je odločila navzočnost Lloyd Georgesa v Parizu. Izpremenjeni nastop Lloyd Georgesa pripisujejo volilni zmagi Hendersona in sklepu kongresa strokovnih zvez v Glasgowu. V nekem pojasnilu o sklepu se pravi, da se je najvišji svet izjavil proti vsem pustolovščinam v Rusiji od strani alirancev. Izrazil je svoje trdno prepričanje, da morajo Rusi svojo bodočnost sami ustvarjati, pod pogojem, da bodo respektirali pravice svojih sosedov.« — Pariški »New York Herald« pa poroča dne 17. t. m. ravno nasprotno in pravi, da Lloyd George ni dosegel desinteresa alirancev v Rusiji in da se med ameriškansko delegacijo kaže velika nevolja vsled te vesti. Ameriškanska delegacija je kratko in kategorično demetirala to vest s sledečo izjavo: Z rusko zadevo se včeraj konferenca sploh ni bavila.

Dnevne novice.

Kako se smešijo naše oblasti. Poverjeništvu za uk je odločilo že lansko leto, da prenehajo s koncem šolskega leta vsi zasebni učni tečaji, ki imajo trgovski značaj. Še pred kratkim je isto poverjeništvu v časopisju izreklo, da bo izvršilo svoj sklep z vso strogostjo. Sedaj pa vidimo, da inserira Legat dan na dan z veliko reklamo za svojo šolo. — Ne gre za to, ali je stališče poverjeništvu pravilno ali ne, poznati se mora, da je govorila oblast. Če si torej poverjeništvu ni premislilo, potem bo pač treba skrbeti, da se oni, ki navzlic izrecni prepovedi ne ubogajo, primerno kaznujejo. To je v interesu ugleda naših oblasti, pa tudi v interesu našega občinstva, ki se po nepotrebnem bega in vodi za nos. — O istem poverjeništvu pa se čuje še tudi sledeče: Izdalo je prvotno odlok, da se sprejemajo na mariborsko moško učiteljske prihodnjim šolskim letom tudi dekleta, ki bodo imela svoj lasten oddelek. Pa čujte: poverjeništvu je ta odlok preklicalo, češ da bi sicer imele šolske sestre premalo gojenk. — Ali smo res tako brez moči?

Svoje hiše ne morejo urediti. Listi iz Cirilove tiskarne vidijo vsako piko, ki ni prav nameščena — seveda na tuji hiši. Jezikovnih razmer v mariborskih cerkvah pa ne morejo urediti med seboj, čeprav opravljajo vsa cerkvena opravila večinoma možje, ki vodijo klerikalno politiko v Mariboru in daljni okolici. Zdaj so priše zopet »Male Novice« z Ioparjem ter Iopnile po tem ubogem škofu. Če bi mi le z mazincem tako prijeli kakega neznatnega kaplana, pa bi bili že neverci in ne vemo kaj še vse.

Koroška deželna vlada zbira vse v koroški glasovalni pas pristojne ljudi, da jim zagotovi glasovanje v prid Nemške Avstrije. Zato je naša dolžnost, da se tudi naši ljudje, možki in ženske, ki imajo glasovalne pravice na Koroškem (t. j. da so 20. leto prekoračili in bivali 1. januarja 1919 stalno na Koroškem) nemudoma prijavijo, ter v dopisu na Narodni svet v Velikovcu naznanijo svoje krstno in rodbinsko ime, rojstno leto, kje so rojeni, kam pristojni, poklic in natančen sedanj naslov. Vso našo javnost prosimo, da pri tem delu pomaga. Narodni svet za Koroško.

Nečuvno. »Male Novice« pravijo, da vedo Orli že sami, kaj imajo storiti, če so že enkrat pokazali svojo oliko in disciplino s tem, da so v »Narodnem domu« potrgali Sokolove plakate. Mi gremo pa še dalje, da je ta čin še le začetek drugih činov, h katerim zapeljuje vsak dan klerikalno časopisje svoje ljudi, ki niso prinesli prav zelo mirno kri iz vojne.

Mariborskemu prebivalstvu! Prosto-voljna požarna bramba in njeni reševalni oddelki se mora vsled ogromnih vzdrževalnih stroškov boriti z velikimi finančnimi težkočami. Ker so pa v zadnjem času darila dozidaj tako požrtvovalnega prebivalstva popustila, je odbor sklenil, da omogoči še nadalje delovanje tega prepotrebnega društva. Prirediti veliko dobrodelno slavnost z bogatim sporedom. Na tem sporedu je tudi velika ljudska tombola na Glavnem trgu z velikim številom dobitkov. Odbor se obrača na spoštovano, društvu vedno naklonjeno prebivalstvo z iskreno prošnjo, naj podpira požarno brambo z dobitki in denarnimi prispevki. Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme. Naj bi vsakdo neglede na narodnost ali vero po svojih najboljših močeh prispeval, da se podpre to društvo, ki dela za splošni blagor mesta.

Slovenski civilni interniranci na Koroškem so izpuščeni in se pripeljejo najbrže danes v Maribor.

Zveza jugoslovanskih železničarjev je zbrala v tukajšnji kurilnici in delavnici za naše vojake ranjene na koroški fronti lepo svoto 325 K 40 v. Seznam darovalcev ne moremo vsled pomanjkanja prostora v celoti prinesiti, izrekamo pa tem potom prisrčno hvalo.

Zgodovinsko društvo v Mariboru. Leta 1903 se je ustanovilo tukaj Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko. Nabirajo je znamenitosti za muzej in arhiv, glavno pa mu je bilo proučevanje domače zgodovine. V ta namen si je nabavilo društvo iz skromnih lastnih sredstev bogato knjižnico in izdajalo svoj časopis za zgodovino in narodopisje 15 letnikov leži pred nami in reči moramo, da je v njem zbrana res mnogo gradiva in mnogo znanstvenih razprav. Fraykar je izšel zadnji zvezek. Marljivi vseučil. profesor dr. Ilesič razpravlja o literarnih paralelah češko-jugoslovanskih, prof. F. Kovačič objavlja doneske k zgodovini Murskega polja, dr. Kos pa je izpisal doneske za krajevne kronike v Državnem arhivu na Dunaju. Med izvestij je zanimiv pred vsem mariborski dijaški list iz leta 1846, o katerem nam poroča prof. Kotnik, nato slede razne ocene, spomini in jubileji ter črtice. Vsebinska je gotovo silno bogata. Kdor se zanima, naj pristopi k društvu. Letnina znaša 10 K. Prostori društva se nahajajo v Koroški cesti št. 10/I.

Cvetlični dan v Mariboru. Kakor znano, prirediti mariborska požarna bramba in njeni rešilni oddelki pod protektoratom gospoda vladnega komisarja dr. Pfeiferja dne 27. in 28. septembra t. l. cvetlični dan. Spričo dobrodelnega namena se naprošajo spoštovane dame mesta Maribor, brez razlike narodnosti, naj sodelujejo pri tem cvetličnem dnevu s prodajanjem cvetic. Dame, ki hočejo prodajati cvetlice, naj se pismeno javijo pri g. H. Scheidbachu, Kaiser Wilhelmplatz št. 9, 3. nadst., ali pa osebno v prostorih prostovoljne požarne brambe, Koroška cesta št. 12, od 11. do 12. ure ali pa od 16. do 17. ure.

Sladkor za Jugoslavijo. Veliki transporti sladkorja za Jugoslavijo, naročenih iz Amerike, so došli v Dubrovnik in na Reko. Te dni se prične odpošiljevanje sladkorja na pokrajinske vlade v svrhu razdelitve.

Promet z inozemstvom. V ministrstvu za trgovino bodo osnovali oddelki za izvoz in uvoz, čegar načelnik bo dr. Slokar. Centralna uprava za promet z inozemstvom bo izvršilni organ tega oddelka.

Sadje v Prekmurju. Civilni komisar za Prekmurje Dr. Srečko Lajšič nam poroča, da se bo začelo z razprodajo sadja v Prekmurju dne

22. t. m. Razprodajajo se bo samo po vagonih od postaje Radgona po sledečih cenah: 1. le-derce, zlatice, zelene startine in kanadarce po 2 K 30 vin. kg. 2. letne mošanke, podaholterce, zimске mošanke, šafnaserce po 2 K kg. 3. sadje za napravo sadjevca po 1 K 30 vin. kg. Oni ki reflektirajo na nakup sadja, se naj obrnejo na civilnega komisarja za Prekmurje v Murski Soboti. Zahteva se predplačilo in sicer se mora denar takoj položiti pri blagajni okrajnega glavarstva Maribor, kakor hitro dobi kupec brzojavno obvestilo, da se mu je blago odposlalo. Interesenti naj javijo svoje potrebščine, da se lahko njihovim željam ustreže.

Dobava ovsca, sploh zoba v količini 270.000 kg za dobo 5. oktobra do 31. decembra 1919 za garnizijo Maribor, se bode oddala potom ofertalne licitacije. Ofertalna licitacija se vrši dne 6. oktobra 1919 ob 10. uri pri komandi mesta. Vsi interesenti se vabijo, da vložijo svoje pismene oferte zapečatene najpozneje do 4. oktobra t. l. komandi mesta. Vse podrobnosti so razvidne iz razglasa v »Službenih Novinah«, ki izhajajo v Beogradu. Tudi komanda mesta daje potrebne informacije.

Karte za premog. Za zimski čas 1919/20 se izdajajo karte za premog. Za dobavo istih mora najemnik stanovanja takoj v izdaji krušnih kart v Hamerlingovi ulici št. 9 sprejete izjave izpolniti in ravno tam najpozneje do 20. t. m. oddati. Na podlagi teh izjav izdajale se bodo karte za premog hišnim posestnikom proti hišnemu seznamu, ki jih naj potem izroče strankam. Izdaja za graško predmestje sledi 20. oktobra, za mesto in koroško predmestje 21. oktobra in za magdalensko predmestje 22. oktobra, vsakokrat med 9. in 11. uro dopoldne.

Novi vlaki na južni železnici. Pričenši z 18. septembrom t. l. je vpeljan na progi Maribor glavni kolodvor—Gradec namesto dosedajnega osebne vlaka 3438 (odhod iz Maribora glavni kolodvor ob 5:23, prihod v Gradec 9:13) nov osebni vlak št. 824/830/34. Odhod iz Maribora glavni kolodvor 12:58, prihod v Gradec 7:30. — Pričenši z 21. septembrom t. l. sta vpeljana med Dunajem in Ljubljano brzovlaka 6a/6 in 5/5a. — Brzovlak 6a/6: odhod iz Ljubljane 23:40, prihod v Maribor 2:31, odhod iz Maribora 3:24, prihod v Gradec 4:35. — Brzovlak 5/5a: odhod iz Gradca 1:42, prihod v Maribor 2:50, odhod iz Maribora 3:01, prihod v Ljubljano 5:57.

Kaznovani tihotapci. Na Koroškem so zalotili več prekupcev, ki so utihotapljali živino iz naše države v Avstrijo. Naše oblasti so jim živino zaplenile, tihotapce pa občutno kaznovali. Med drugimi so bili kaznovani J. Solhar iz Gruč na globo 2100 K, Josip Glančnik iz Leša na globo 3000 K, Rud. Polcer iz Sinčevasi na 2000 K, P. Žužov iz Kazaz na 1000 K in F. Jelen iz Podhoma na 500 K.

Širite naš list!

Sokolski vestnik

Veselica v Studencih pri Mariboru obeta biti jako lepa in zabavna prireditve. Priprave so v polnem teku. Razni šotori bodo nudili vse kar si želodec požeji. Razne ljudske zabave bodo skrbele za razvedrilo. Najzanimivejše bo javna telovadba »Sokola«. Vabimo torej občinstvo iz Maribora in okolice, da pride v obilnem številu na prvo narodno prireditve v osvobojenih Studencih!

„Sokolii“, člani, članice in naraščaj, se zbirajo ob 14. (2.) uri popoldan v Narodnem domu, da skupno odkorakajo v Studence. Člani, ki imajo kraj, so obvezani udeležiti se.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila „Mariborskemu delavcu“).

Nesramnost avstrijskih delavskih svetov na Dunaju. — Nasilja proti jugoslovanskim visokošolcem.

Dunaj, 17. septembra 1919. Danes se je tu odigral dogodek, ki v jasni luči kaže delovanje delavskih svetov. Jugoslovanski dijaki, ki so prej na Dunaju študirali, bodo v prihodnjem šolskem letu v Pragi nadaljevali svoje študije. Vsak od njih dobi dovoljenje, da vzame večjo količino živil s seboj na Češko. Ko so došli visokošolci na južni kolodvor iz Jugoslavije, je tam službujoči delavski svet zasegel vsa živila dijakom, čeprav so se izkazali z izvoznici in prevoznici. Dijaki so obvestili jugoslovansko poslaništvo, ki jih je poslalo na državni urad za prehrano. Tam so zopet dobili pismeno potrdilo, da smejo s seboj vzeti živila. S temi dvojnimi potrdili so zopet prišli na južni kolodvor, toda delavski svet ni hotel vrniti zaseženih živil. Dijaki so v drugič tekli k poslaništvu, ki se je pa drugače za stvar zavzelo. Namesto da bi se nadalje apeliralo na brezmočne dunajske centralne urade, je dalo dijakom kot spremstvo močnega srbskega narednika, ki je delavski svet zelo energično pozval, vrniti zasežena živila. Ta intervencija je imela popoln uspeh. Kar ni dosegel prehranjevalni minister, je dosegel srbski narednik z desetimi besedami.

Nemška Avstrija ni za trgovske pogodbe.

Praga, 17. septembra 1919. Z ozirom na poročila, da je Nemška Avstrija sklenila z različnimi državami trgovske pogodbe, pišejo češki listi: Avstrija, ki je kot ubog invalid prosila mirovno konferenco, naj ji olajša breme, in ki je trdila, da sama ne more živeti, nastopa naenkrat kot dobaviteljica ogromne množine stvari, ki jih sama nima in jih tudi sama ne izdeluje. Vse te stvari izvirajo večinoma iz Nemčije.

Kurz avstrijske krone zopet padel.

Curich, 17. septembra. Tu znaša kurz avstrijskega kronskega bankovca 7½ centima, kurz nemške marke pa 20 centimov. To je najnižji kurz, ki sta ga dozidaj dosegli avstrijska krona in nemška marka.

Z bojkotom groze Italiji.

Pariz, 18. septembra. Kakor javljajo, je Wilson prosil angleško vlado, naj napovedo Italiji, če ne bo na Reki kmalu red, skupen bojkot, ali pa naj Italija prepusti odločitev o Reki zvezi narodov. Do tega časa naj ostane Reka v upravi antante.

Prihod naše delegacije iz Pariza.

Beograd, 18. septembra. „Tribuna“ poroča: Težkoče, nastale v kraljestvu SHS, vraščanje manjšin na ozemlju bivše Srbije in Črne gore, je dovedlo do demisije Davidovičevega ministrstva. Prestolonaslednik Aleksander je povzal Pašiča in dr. Trumbića v Beograd, da konferirata z voditelji strank. Delegata sta skupno z dr. Smolako in dr. Rybašem odpotovala snoči iz Pariza. V njihovi odsotnosti bo poslanik Vesnić v načelstvu jugoslovanske mirovne delegacije nadomestoval Pašiča.

V nedeljo javna telovadba Sokola v Studencih!

Obrtni in trgovski vestnik.

Rudnik granita so odkrili v vasi Samarici pri Belovaru.

Centralna uprava za promet z inozemstvom ministrstva za trgovino ne sprejme več prošelj za uvoz in izvoz do nadaljnje odredbe, razen s Čehoslovaško.

Na konferenco gozdarskih industrijcev, ki bo v Zagrebu, so odpotovali tudi zastopniki iz Srbije in Črne gore. Na tej konferenci bodo zastopani tudi gozdarski industrijci iz Italije.

Da preprečijo prenos premoženja v Jugoslavijo. Državni urad za finance je odredil ustanovitev novega cenzurnega urada v Gradcu, ki ima namen preprečevati prenos premoženja v Jugoslavijo.

Adresna pisarna v Zagrebu. Interesentom je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled prospekt neke adresne pisarne, ki se bavi z razpošiljanjem raznih naslovov tvrdk v naši državi po strokah.

Izterjevanje kreditov v Severni Ameriki. V trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je interesentom na vpogled naslov neke tvrdke v New Yorku, ki se peča z izterjevanjem kreditov in zastopanjem pred sodišči v Združenih državah in v Kanadi.

Papirnaty vreče in vreče, ki niso izdelane iz tekstilnega blaga ponuja neka nemško-avstrijska tvrdka v nakup. Ponudba je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Rudniškim posestnikom. Glasom odloka ministrskega sveta z dne 7. julija 1919, št. 2447, se vsi rudniški posestniki in prostosledci v kraljestvu oproščajo plačevanja uvozne in izvozne carine pri izvozu svojih rudniških proizvodov, bodisi da so ti v sirovem, ali v predelanem stanju, kakor tudi za uvoz strojev, orodja, gradiva in vsakršnega pomožnega materiala, ki ga potrebujejo za rudarska dela. Z ozirom na gorenji odlok je odredila generalna direkcija carina s svojim razpisom z dne 23. julija 1919, C. br. 8772, da morajo postopati vse carinarnice po gorenjem odloku in po sledečem: 1. Deklarant — v gorenjem slučaju rudniški posestnik ali prostosledec — mora predložiti Carinarnici uverjenje Glavne rudarske direkcije, s kojim se potrjuje, kaj se uvozi in da je to za potrebo rudarstva. Uverjenje mora soglašati s tovarnim listom in s tovorom, ali ako se prinese blago seboj, s prijavo. 2. Uverjenje Glavne rudarske direkcije mora biti potrjeno od Generalne direkcije carina, in še le potem, na osnovi tega uverjenja bo dovolila Carinarnica, da se blago uvozi ali izvozi brez plačila carine. 3. Uverjenje, označeno pod točkama 1. in 2. se bo smatrala

kot carinska deklaracija in dobi svojo uvozno ali izvozno številko, s katero se razbre neni skladiščna knjiga dotične carinarnice. Za uverjenje pod točko 1. je vposlati takso 2 dinarov, prošnja sama se kolekuje z 0.50 dinara.

MALA OZVANILA.

Pozor! Ugodna prilika! Maturant, Tržačan, sprejema instrukcije predmetov ljudskih in meščanskih šol ali nižje gimnazije, poučuje tudi italijanski jezik. Cenj. ponudbe pod »Neodrešenec« na upravo lista. 2-2

Svoji k svojim!

Trgovina kolonijalnega blaga na debelo in drobno

Vladimir Pavlšek

Maribor, Grajska ul. 16
se priporoča!

Kupujem 6-2

suhe gobe

in namizno ter kuhinjsko

sadjje.

Ponudbe naj se pošiljajo na naslov:

Jos. Rohrmann, Ptuj.

Potrebujem več

drvarjev in oglarjev.

Plača in hrana po dogovoru. 12-7

DRAGO KOBI, lesna trgovina, Maribor.

J. Božič

Maribor, Tegetthoffova cesta 34

Modni ateljeje za gospe in gospode. Naročila po meri se solidno in točno izvrše. Vojaške uniforme se izgotovijo v najkrajšem času.

Zaloga svakovrstnih oblek za moške in dečke, kakor tudi vojaške čepice ter epolete.

V zalogi »Tiskovne zadruga« v Mariboru je izišla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal Matija Pirč, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1.— K, s poštnino 1'05 K Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.

Restavracija in hotel

pri „Zamorcu“

(hotel „Mohr“), Maribor

Izborna pristna vina. — Lepe tujske sobe. — Najboljša jedila. — Klubova soba. — Prostoren vrt.

Za obilen obisk se priporočata

Franc in Pavla Jančer.

Franjo Farič, tovarna strojev

Pobrežje pri Mariboru

prodaja:

Sadne mline

Gepeljne

Stroje za kuruzo luščit

Mlatilnice

Motorje

Stroje za repo rezat

Rezervni deli za stroje vseh sistemov se izdelujejo.